Lietas Nr. A420097325
AA43-0456-26/16
ECLI:LV:ADAT:2026:0603.A420097325.7.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 3.jūnijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis referents Valters Poķis, tiesneses Līga Hāzenfuse un Anita Šteinberga

atklātā tiesas sēdē, piedaloties pieteicējam /Persona D/, pieteicēja pārstāvei zvērinātai advokātei Santai Oborenko, atbildētājas pusē pieaicinātās iestādes Lauku atbalsta dienesta pārstāvjiem /Persona F/ un /Persona G/,

izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona D/ pieteikumu par Lauku atbalsta dienesta direktora 2024.gada 29.novembra lēmuma Nr.10.5.1-15/24/4238-e atcelšanu, sakarā ar /Persona D/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 29.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /Persona D/ 2019.gada 4.decembrī Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020.gadam pasākuma „Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākuma „Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" ietvaros Lauku atbalsta dienesta (turpmāk – dienests) elektroniskajā pieteikšanās sistēmā iesniedza projekta iesniegumu Nr.19-02-A00401-001026 „Investīcijas saimniecības modernizācijā un attīstībā" (turpmāk – projekts). Projekta ietvaros plānotas investīcijas robotizētas slaukšanas iekārtas komplekta iegādei.

Ar dienesta 2020.gada 15.oktobra lēmumu pieteicēja projekts apstiprināts (turpmāk arī apstiprināšanas lēmums).

Dienests 2021.gada 8.jūlijā veica pārbaudi projekta īstenošanas laikā, par kuru sastādīja pārbaudes ziņojumu Nr.-21-K2-1371, un 2021.gada 22.jūlijā apstiprināja maksājuma pieprasījumu, izmaksājot publisko finansējumu.

Dienests 2023.gada 29.novembrī konstatēja, ka slaukšanas iekārtas netiek un nav tikušas izmantotas paredzētajiem mērķiem, un ar 2024.gada 28.jūnija vēstuli lūdzu sniegt pieteicējam informāciju saistībā ar pārbaudē konstatēto. Dienests 2024.gada 18.septembrī veica atkārtotu pārbaudi. Par pārbaudi sastādīts kontroles

ziņojums Nr.24-K4-0333, kurā secināts, ka projekta ietvaros iegādātie pamatlīdzekļi nav tikuši un netiek izmantoti projektā paredzētajam mērķim.

Dienesta direktora vietnieka p.i. 2024.gada 1.oktobrī pieņēma lēmumu Nr.10.5.1- 11/24/3538-e (turpmāk – sākotnējais lēmums), ar kuru nolēma: 1) piemērot finanšu korekciju 100 % apmērā, atprasīt nepamatoti saņemto publisko finansējumu 122 725 *euro* apmērā; 2) uzdot pieteicējam atmaksāt saņemto publiskā finansējuma summu 122 725 *euro*. Pieteicējs sākotnējam lēmumam nepiekrita un to apstrīdēja.

Dienesta direktors 2024.gada 29.novembrī pieņēma lēmumu Nr.10.5.1-15/24/4238-e (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējo lēmumu atstāt negrozītu. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Dienesta 2021.gada 22.jūlija lēmums par publiskā finansējuma izmaksu daļā par pierādījumu iegūšanu projekta ietvaros iegādātās iekārtas darbībai tika balstīts uz pieteicēja sniegto informāciju un uzņemto video, kas uzskatāma par šķietamības radīšanu, ka projektā iegādātās iekārtas ir uzstādītas un gatavas darboties.

[1.2] Pieteicējs nav iesniedzis apliecinājumu tam, ka govju kakla siksnas ir bijušas uzliktas visu laiku un to darbības rezultātā apkopojamā informācija tiek vākta un uzglabāta noteiktajā veidā un apjomā. Apstrīdēšanas iesniegumam pievienotā Lauksaimniecības datu centra izdruka un „Afi Milk" izdruka šādu apliecinājumu nesniedz. Minētās izdrukas apliecina, ka kādai no govīm 2024.gadā tiek veikta datu uzskaite, bet neapliecina, ka dati tikuši uzskaitīti visam ganāmpulkam visā projekta uzraudzības periodā no 2021.gada jūnija līdz 2026.gada 31.decembrim.

[1.3] Pieteicēja veselības problēmas laika periodā no 2024.gada 26.jūnija līdz 2024.gada 31.oktobrim nevar attaisnot to, ka projekta ietvaros iegādātā iekārta nav tikusi izmantota laikā no 2021.gada jūlija līdz 2024.gada 26.jūnijam.

Tā kā robotizētas slaukšanas iekārta ir vienīgā investīcija projekta ietvaros un tā kopš tās iegādes faktiski nav izmantota, pieteicējs ir pieļāvis pārkāpumu – konstatējamas būtiskas izmaiņas investīcijas izmantošanā, tādējādi piemērojama 100 % finanšu korekcija atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 30.septembra noteikumu Nr.598 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību lauku un zivsaimniecības attīstībai 2014.-2020.gada plānošanas periodā, kā arī pārejas laikā 2021. un 2022.gadā" (turpmāk – noteikumi Nr.598) 6.pielikuma tabulas 6.1.apakšpunktam.

Pie lietā esošajiem faktiskajiem apstākļiem proporcionāla finanšu korekcija pret aktīvas darbības periodu atkarībā no neatbilstības būtiskuma nav piemērojama, jo projekta investīcija netiek izmantota visā periodā. Tāpat nav piemērojama sankcija par uzraudzības perioda pagarināšanu, jo investīcija netiek izmantota vairāk kā uz sešiem mēnešiem.

[2] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Dienesta 2021.gada 8.jūlija pārbaudes ziņojums apliecina, ka pārbaudes īstenošanas brīdī projekts tika īstenots pilnībā. Pārsūdzētajā lēmumā secinātais ir pretrunā ar šajā pārbaudes ziņojumā konstatēto. Pārsūdzētajā lēmumā paustais apsvērums par šķietamības radīšanu uzskatāms par iestādes subjektīvo viedokli.

[2.2] No pieteicēja gribas neatkarīgu iemeslu dēļ neizdevās īstenot citu pieteicēja projektu Nr.22-02-A00401-000683, līdz ar to pieteicējs strīdus projekta realizēšanai pieņēma lēmumu labiekārtot jau esošo ēku un uzsāka veikt pārbūvi.

[2.3] Noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.apakšpunkts ir piemērojams tikai gadījumā, ja pieteicējs būtu pārtraucis savu produktīvo darbību. Dienests nav pareizi izdarījis vispārējos lietderības apsvērumus, nav ievērojis likuma specifiskos norādījumus, kā arī nav ievērojis tiesiskās paļāvības principu un patvaļas aizlieguma principu. Piemērotais finanšu korekcijas apmērs ir nesamērīgs un neatbilstošs lietā iegūtajiem faktiem, turklāt nav ņemts vērā pieteicēja veselības stāvoklis, kas radīja būtiskus apgrūtinājumus projekta realizācijas procesā.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 29.oktobra spriedumu pieteikums noraidīts, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[3.1] Noteikumu Nr.598 64.1.apakšpunkts paredz, ka ieguldījumi infrastruktūrā jāizmanto atbilstoši projekta mērķim.

Ja projekta īstenošanas vai uzraudzības laikā atbalsta saņēmējs projektā par publiskā finansējuma līdzekļiem iegūtos pamatlīdzekļus un izveidoto infrastruktūru neizmanto konkrētā apakšpasākuma mērķim un projektā paredzētajām aktivitātēm, dienesta pienākums ir pieņemt lēmumu par piešķirtā atbalsta pilnīgu vai daļēju atmaksu.

[3.2] Atbilstoši kontroles ziņojumā Nr.23-K4-0770 norādītajam 2023.gada 29.novembra pārbaudē konstatēts, ka slaukšanas iekārtas nav izmantotas ilgstoši.

2024.gada 28.jūnijā pieteicējam tika lūgts sniegt informāciju: 1) kādas darbības ir/vai tiks veiktas, lai nodrošinātu iekārtu darbību; 2) iekārtu izmantošanas statistisko informāciju par 2021., 2022., 2023. un 2024.gadu – izslaukumu (pa dienām, laikiem un slaucamajām govīm), to apkopes datus; 3) skaidrojumu, kur atrodas bufertanks piena uzkrāšanai un kā tiek nodrošināts piena slaukšanas process.

Atbildot uz šo dienesta vēstuli, pieteicējs norādīja, ka govju kakla siksnu un ganāmpulka vadības menedžmenta sistēma strādā pilnā apmērā; slaukšanas iekārtu darbība tiks pilnveidota līdz 2024.gada 15.septembrim.

Atbilstoši kontroles ziņojumā Nr.24-K4-0333 norādītajam 2024.gada 18.septembrī veiktajā atkārtotajā pārbaudē konstatēts, ka projektā iegādātās iekārtas ir uzstādīšanas stadijā, tās nav bijušas darba kārtībā, ēkā tostarp tiek veikti cauruļu, kabeļu ievilkšanas darbi, betonēšanas darbi.

Līdz ar to tiesa atzina par pamatotu dienesta izdarītos secinājumus, ka projektā iegādātās iekārtas nav tikušas un netiek izmantotas projektā paredzētajam mērķim, kas ir pamats atprasīt projekta ietvaros izmaksāto publisko finansējumu.

[3.3] No lietas materiāliem secināms, ka attiecībā uz projektu Nr.22-02-A00401-000683 dienests ir pārtraucis projekta saistības, jo konstatēja neatbilstības iesniegtajos dokumentos, veicot atkārtotu iepirkuma procedūru. Līdz ar to nav pamatots pieteicēja arguments par no viņa gribas neatkarīgiem iemesliem projekta Nr.22-02-A00401-000683 īstenošanā. No lietas materiāliem neizriet, ka pieteicējs būtu vērsies dienestā un informējis dienestu par apstākļiem saistībā ar problēmām projekta Nr.22-02-A00401-000683 īstenošanā un tā ietekmi uz strīdus projekta realizāciju.

Tiesa uzskata par nepamatotu pieteicēja viedokli, ka dienestam bija jāņem vērā apstākļi saistībā ar projektu Nr.22-02-A00401-000683 un pieteicēja lēmumu veikt pārbūvi. Arī pieteicēja veselības problēmas 2024.gadā nav pamats atbrīvošanai no izpildāmiem nosacījumiem, kurus pieteicējs apņēmies ievērot visu projekta uzraudzības periodu.

[3.4] Pieteicēja iesniegtie pierādījumi apliecina robotizētās slaukšanas iekārtas darbošanos atsevišķos datumos 2024.gada rudenī, piena ražotāja pārskata izdrukā redzams nodotā piena daudzums laika periodā no 2024.gada oktobra līdz 2025.gada septembrim, savukārt no videoieraksta redzams, kā notiek slaukšanas process ar robotizēto slaukšanas iekārtu. Minētie pierādījumi neattiecas uz laika periodu, kas vērtēts pārsūdzētajā lēmumā, proti, no 2021.gada jūlija līdz 2024.gada oktobra beigām. Lietā nav pierādījumi, kas apliecinātu robotizētās slaukšanas iekārtas izmantošanu līdz 2024.gada 30.oktobrim.

Līdz ar to dienests pamatoti norādījis, ka projektā iegādātā slaukšanas iekārta nav izmantota vairāk kā trīs gadus un tā netiek izmantota projektā paredzētajam mērķim.

Tā kā konstatējams, ka projektā iegādātā investīcija netiek izmantota kopš 2021.gada, tātad kopš projekta uzraudzības sākuma, nav pamata piemērot proporcionālu finanšu korekciju pret aktīvas darbības periodu atkarībā no neatbilstības būtiskuma.

[3.5] Nav pamatots pieteicēja arguments, ka noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.apakšpunkts ir piemērojams tikai gadījumā, ja pieteicējs būtu pārtraucis savu produktīvo darbību. Ja iestāde konstatē atbalsta nosacījumu neizpildi, tai jāpiemēro tiesiskās sekas, kuras paredzētas tiesiskajā regulējumā. Iestāde nevar izvēlēties citus risinājumus.

[4] Nepiekrītot minētajam spriedumam, pieteicējs iesniedzis apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lietā pastāv strīds par to, vai konstatētie apstākļi atbilst jēdziena „būtiskas izmaiņas" tvērumam noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.apakšpunkta izpratnē.

Veicot tiesību normas interpretāciju, iespējams secināt, ka būtiskas izmaiņas konstatējamas gadījumā, kad tās objektīvi liedz sasniegt investīcijas mērķi. Tādējādi noteikumu Nr.598 6.pielikuma 6.1.apakšpunkts piemērojams gadījumos, kuros konstatēta fundamentāla, projektam izšķiroša novirze, proti, atbalsta saņēmēja produktīvās darbības pārtraukšana, kas var izpausties kā uzņēmuma likvidācija, reorganizācija, pārvietošana vai darbības izbeigšana cita iemesla dēļ, kas neizbēgami padara neiespējamu investīcijas mērķu sasniegšanu.

Normas tvērums, pretēji tiesas secinātajam, nav paplašināms uz citām izmaiņām. Tiesa, nepareizi interpretējot piemērojamo tiesību normu un nesniedzot šādai interpretācijai absolūti nekādu pamatojumu, ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 8.pantā nostiprināto tiesību normu saprātīgas piemērošanas principu.

[4.2] Pēc būtības līgumā definētais sasniedzamais investīcijas mērķis ir sasniegt konkrētus finanšu rādītājus, proti, palielināt neto apgrozījumu. 2022.gadā finanšu rādītājs tika sasniegts un pat pārsniegts. Savukārt par 2023.gada finanšu rādītāju nesasniegšanas iemesliem pieteicējs dienestu brīdināja ar 2024.gada 31.jūlija iesniegumu, paskaidrojot, ka barības savākšana attiecīgajā laika periodā bija apgrūtināta nelabvēlīgo laikapstākļu dēļ. Lauku atbalsta dienests šos paskaidrojumus pieņēma, kā arī dienesta pārstāvis vairākkārt tiesas sēdē norādīja, ka finanšu rādītāju nesasniegšana nav pamats finanšu korekcijas piemērošanai. Tiesa minētos apstākļus nav vērtējusi.

[4.3] Noteikumu Nr.598 6.pielikuma 5.punkts nepārprotami paredz, ka iestāde var nepiemērot finanšu korekciju, ja pārkāpumam ir formāls raksturs un tam nav nekādas faktiskas vai iespējamas finansiālas ietekmes. Savukārt noteikumu Nr.598 6.pielikuma 6.punktā noteikts, ka finanšu korekciju var nepiemērot, ja atbalsta pretendents spēj pierādīt, ka nepieciešamās izmaiņas projektā iepriekš nebija paredzamas un tās radušās no atbalsta pretendenta darbības neatkarīgu iemeslu dēļ. Turklāt minēto noteikumu 7.punktā arī sevišķi norādīts, ka finanšu korekcijas piemērošanā iestādei ir jāvērtē ar atbalsta saņemšanas nosacījumiem saistītās neatbilstības smagums, apjoms, ilgums un atkārtošanās.

Tiesa minēto nav vērtējusi. Gan tiesa, gan dienests pēc būtības norādījuši, ka konkrētajos tiesiskajos apstākļos tika izdots obligātais administratīvais akts un dienestam nepiemita izdošanas rīcības brīvība. Tiesai atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmajai ir jānodrošina kontrole pār iestādes rīcību, tādējādi atteikšanās konstatēt dienesta rīcības brīvības neizmantošanas kļūdu attiecībā uz iespēju nepiemērot finanšu korekciju, neraugoties uz tiešu norādi normatīvajā aktā, liecina par rīcības brīvības neizmantošanu un ir būtisks procesuāls trūkums.

[4.4] Slaukšanas iekārta tika iegādāta ar sākotnējo ieceri to pilnvērtīgi integrēt otrajā, proti, kūts būvniecības projektā. Lai gan jaunas kūts būvniecības projektu objektīvu iemeslu dēļ neizdevās īstenot, pieteicējs uzstādīja iegādāto slaukšanas iekārtu, veica esošās kūts būtiskus uzlabojumus un nodrošināja, ka slaukšanas iekārta šobrīd tiek izmantota pilnā apmērā un sasniedz projekta mērķus. Šobrīd investīcija ir pilnībā uzstādīta un tiek izmantota. Tas ir būtiski, jo sākotnēji noteiktais uzraudzības periods turpinās līdz pat 2026.gadam.Investīcija ir saglabājusi savu funkcionālo nozīmi un tiek izmantota atbilstoši tās paredzētajam mērķim, tādēļ 100 % korekcija nav samērīga.

[4.5] Tiesas vērtējums par pieteicēja veselības stāvokli ir nepilnīgs, tiesa ignorējusi faktu, ka veselības problēmas tieši ietekmēja pieteicēja spēju savlaicīgi un pilnvērtīgi sniegt paskaidrojumus un pierādījumus dienestam par faktiskajiem apstākļiem saimniecībā pēc 2024.gada jūnija. Lai gan uzklausīšana formāli notika, tās efektivitāte bija ierobežota.

[4.6] Tiesa selektīvi atspoguļojusi tikai tos faktiskos apstākļus, kas atbilst atbildētāja pozīcijai. Tiesa ignorējusi 2021.gada 8.jūlija dienesta pārbaudes ziņojumu Nr.21-K2-1371, kurā norādīts, ka projekts ir īstenots pilnībā. Dienesta paustie apsvērumi par „šķietamības" radīšanu 2021.gada 8. jūlija pārbaudes laikā ir uzskatāmi par iestādes subjektīvo viedokli un vērtējami kā patvaļīgs konstatējums.

[5] Dienests paskaidrojumos norāda, ka apelācijas sūdzību neatzīst, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Projekts tika apstiprināts, ņemot vērā, ka pieteicējs šī projekta ietvaros iegādātos pamatlīdzekļus uzreiz un nekavējoties pēc šī projekta īstenošanas spēs izmantot savā saimnieciskajā darbībā. Pieteicējs šķēršļus, kas liegtu pamatlīdzekļus izmantot atbilstoši to mērķim, nenorādīja. Dienests nebūtu apstiprinājis projektu, ja tam būtu bijis zināms, ka tajā iegādāto pamatlīdzekļu atbilstība pareizas finanšu vadības principiem radīsies tikai nākotnē, proti, korelācijā ar citu projektu.

[5.2] Pieteicējs 2024.gada 29.jūlijā paziņoja, ka iekārtu darbība tiks pilnveidota līdz 2024.gada 15.septembrim. Pamatoti var pieņemt, ka pamatlīdzekļi, ieskaitot piena slaukšanas robotus, faktiski līdz attiecīgās atbildes sniegšanas brīdim nekad nav darbojušies un attiecīgi ārpus demonstrācijas ietvara arī izmantoti, savukārt iepriekš un 2023.gada 29. novembrī dienesta darbiniekiem sniegta nepatiesa informācija.

[5.3] Lietā nav konstatējami nekādi apstākļi, kas norādītu uz iestādes izteikumu, rīcību vai apsolījumu, kas varētu radīt pieteicējam maldīgu priekšstatu. Noteikumu Nr.598 61.punktā ir nepārprotami norādīts, ka atbalsta saņēmējs uzraudzības periodā sasniedz mērķus un rādītājus saskaņā ar normatīvajos aktos par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu lauku un zivsaimniecības attīstībai konkrētam pasākumam noteiktajām prasībām. Konstatējot neatbilstību šai prasībai, piemērojams noteikumu Nr.598 65.punkts un šo noteikumu 6.pielikums.

[5.4] Strīdus tiesību normas interpretējot gan gramatiski, gan arī pēc jebkuras citas interpretācijas metodes, var nonākt tikai un vienīgi pie secinājuma, ka dienests nevar izvēlēties citus risinājumus. Noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.apakšpunkts ir piemērojams, ja konstatētas būtiskas izmaiņas investīcijas izmantošanā. Dienests šo tiesību normu ir piemērojis atbilstoši tās jēgai. Tiesību norma nosaka, ka dienestam nav izvēles tiesības izdot vai neizdot administratīvo aktu, tādēļ dienestam nav jāapsver izdošanas lietderība. Likumdevēja prezumēto samērīguma apsvērumu rezultātu iestāde un tiesa nedrīkst aizstāt ar saviem samērīguma apsvērumiem. Tas vien, ka samērīguma princips nav minēts lēmumā vai sprieduma tekstā, nenozīmē, ka tas nav piemērots.

[6] Apelācijas instances tiesa, sagatavojot lietu iztiesāšanai, uzaicināja dienestu detalizētāk rakstveidā skaidrot viedokli par piemērotās sankcijas izvēli noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.apakšpunkta robežās.

Dienests paskaidrojumos tiesai norāda, ka proporcionālā korekcijas piemērošana nav pieļaujama turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[6.1] Projekts nav īstenots divu gadu laikā no tā apstiprināšanas, pēc šī termiņa projekta īstenošana vairs nav pieļaujama. Noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.apakšpunkts paredz uzraudzības perioda pagarinājumu tikai uz laiku līdz 6 mēnešiem. Līdz ar to šis termiņš ir nokavēts.

[6.2] Proporcionālās korekcijas piemērošanā nav jāņem vērā jebkurš periods, kurā investīcija tiek izmantota. Proporcionālā korekcija ir piemērojama tikai situācijās, ja aktīva izmantošana ir notikusi, bet vēlākā tā ir pārtraukta.

[6.3] Pieteicējs pārkāpj noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 5.1.apakšpunktu, jo ir kavēti īstenošanas posma termiņi un kavējums pārsniedz 3 mēnešus.

[6.4] Pieteicējs ir maldinājis dienestu par to, ka iekārtas ir uzstādītas un gatavas darbam. Līdz ar to šīs darbības jau pašas par sevi var būt par pamatu finanšu korekcijai 100% apmērā.

[7] Ņemot vērā, ka dienesta papildus paskaidrojumi pēc būtības ietvēra arī jaunu pamatoju un apsvērumus par soda samērīgumu, kā arī, lai pārbaudītu papildus pierādījumus un uzklausītu lietu dalībnieku viedokli par tiem, apgabaltiesai nozīmēja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja iepriekš pausto argumentāciju. Papildus norādīja, ka iekārtas bija uzstādītas un darboties spējīgas 2021.gada 8.jūlijā, kad dienests arī konstatēja, ka iekārtas ir uzstādītas. Taču pieteicējs cerēja

šīs jaunās iekārtas izmantot jaunā kūtī, kuras būvniecību dienests akceptēja 2023.gada sākumā. Praktisku apsvērumu dēļ pieteicējs taupīja iekārtas un arī neuzsāka vecās kūts labiekārtošanas darbus un govju pieradināšanu pie jaunās tehnikas, jo šādā gadījumā līdz ar jaunās kūts būvniecību un iekārtu izmantošanu jaunajā ēkā šādiem darbiem nebūtu praktiska pienesuma. Gluži pretēji, tie radītu papildus izdevumus, kas apgrūtinātu saimniecisko darbību. Pieteicējs arī norādīja, ka neapstrīd faktu, ka šo iemeslu dēļ līdz 2024.gada oktobrim faktiski neizmantoja iegādātās iekārtas. Pieteicēja slimības dēļ 2024.gada vasarā un rudenī noslēdzošie darbi aizkavējās, taču tie ir realizēti jau 2024.gada oktobrī.

Atbildētājas pārstāvji tiesas sēdē uzturēja iepriekš pausto argumentāciju. Norādīja, ka pieteicējs ir maldinājis dienestu par iekārtu uzstādīšanu 2021.gadā. Kā pierādījumus šī apgalvojuma pamatošanai dienests iesniedza pieteicēja 2021.gada jūlijā atsūtīto video ierakstu. Ierakstu procesa dalībnieku noskatījās tiesas sēdē, izsakot viedokli par šī pierādījumu saturu.

Atbildētājas pārstāvji arī apstiprināja, ka, lai arī papildus paskaidrojumos dienests norāda uz vairākiem pārkāpumiem, tiesiskie apstākļi, kas veido pārkāpumu, ir vieni un tie paši, proti, tas, ka pieteicējs līdz 2024.gada oktobrim nav izmantojis iegādātās iekārtas un nav par to informējis dienestu.

Motīvu daļa

[8] Lietā ir strīds par to, vai pārkāpums pamatoti ir kvalificēts saskaņā ar noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.punktu. Tāpat strīds ir par piemērotā soda samērīgumu, jo piemērotā tiesību norma paredz vairākus sankciju veidus.

Vairākos aspektos pastāv arī strīds par faktiskajiem apstākļiem un pierādījumu vērtējumu.

Lietā pēc būtības nav strīda, ka pieteicējs projekta ietvaros 2021.gadā iegādājās robotizēto slaukšanas iekārtu. Nav strīda arī par to, ka faktiski slaukšanas iekārtas izmantošana netika savlaicīgi uzsākta, proti, pilnvērtīgi tās darbība tika uzsākta tikai 2024.gada oktobrī.

Noteikumu Nr.598 6.pielikuma 6.1.punkta interpretācija

[9] Būtiski novēlota projekta ietvaros iegādāto iekārtu ekspluatācijas uzsākšana ir noteikumu Nr.598 64.1.apakšpunkta prasību pārkāpums. Šī tiesību norma ietver prasību izmantot iekārtu projektu mērķu sasniegšanai. Investīciju neizmantošana arī nav pieļaujama, jo arī šāda veida bezdarbība nav vērsta uz projekta mērķu sasniegšanu. Strīds ir par to, kādā veidā konkrētais pārkāpums ir jākvalificē noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulā ietverto pārkāpumu sarakstā.

Sistēmiski aplūkojot pārkāpumu veidus, kas norādīti noteikumu Nr.598 6.pielikumā, var konstatēt, ka pārkāpumi ir sagrupēti atsevišķās grupās. Atbildētājs lēmumā klasificē pārkāpumu kā ietilpstoši tabulas 6.punkta ietverto pārkāpumu grupā, savukārt papildus paskaidrojumos apgabaltiesai papildus atsaucas arī uz 6.pielikuma 5.punktā ietverto pārkāpumu grupu. Šīs grupas ir definētas tādējādi, ka tiek norādīts laika posms, kurā pārkāpums ir *konstatēts*, proti, 5.punktā – pārkāpumi, kas konstatēti projekta īstenošanas laikā, 6.punktā – pārkāpumi, kas konstatēti projekta uzraudzības perioda ietvaros.

Katrs no pārkāpumiem savukārt tiek aprakstīts trīs ailēs – pirmā aile satur pārkāpuma nosaukumu, otrā aile raksturo pārkāpumu, savukārt trešā aile paredz sankciju, kas ir jāpiemēro.

[10] Noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.punkta pārkāpuma nosaukums ir *„konstatētas būtiskas izmaiņas investīciju izmantošanā”*. Tiesību normā (tabulas otrajā ailē) kā raksturojošs pārkāpuma elements tiek norādīts, ka sankciju piemēro gadījumos, kad atbalsta saņēmējs ir pārtraucis savu produktīvu darbību (piemēram,

uzņēmuma likvidācija (izņemot maksātnespējas gadījumus), reorganizācija, pārvietošana un darbības pārtraukšana citu iemeslu dēļ).

Par šāda veida pārkāpumiem var piemērot šādas sankcijas: 1) korekcija 100 % apmērā; 2) proporcionālā korekcija pret aktīvās darbības periodu atkarībā no neatbilstības būtiskuma; 3) ja saimnieciskā darbība apstādināta uz noteiktu laiku, bet ne vairāk kā uz sešiem mēnešiem, tiek pagarināts projekta uzraudzības periods.

Gramatiskais tiesību normas teksts (pārkāpuma apraksts) norāda, ka pārkāpuma raksturojošā pazīme ir produktīvās darbības pārtraukšana, tostarp reorganizācija vai likvidācija.

Konkrētajā gadījumā pieteicējs nav pārtraucis produktīvo darbību. Pieteicēja ganāmpulkā esošās govis tika slauktas ar iepriekš iegādātajām iekārtām, bet jaunās iekārtas „taupītas" jaunās kūts aprīkošanai. Tādējādi ne tikai nebija pārtraukta produktīvā darbība, bet pārkāpums pat tiešā veidā neietekmēja produktīvās darbības rādītājus.

Līdz ar to var piekrist pieteicēja norādītajam, ka saskaņā ar gramatisko interpretācijas metodi konkrētajā gadījumā nav piemērojams noteikumu Nr.598 6.pielikuma 6.1.punkts.

Vienlaikus noteikumu Nr.598 6.pielikuma 6.1.punkta interpretācija tikai ar gramatisko interpretācijas metodi nav pietiekama, proti, tiesību normas saturs ir jāvērtē, piemērojot arī citas interpretācijas metodes.

[11] Investīciju izmantošana projektu mērķu sasniegšanai uzraudzības periodā ir pretendenta pamata pienākums, kas secīgi ir ietverts noteikumu Nr.598 61.punktā un 64.1.apakšpunktā. No šīm tiesību normām izriet, ka atbalsta pretendents uzņemas saistības izmantot investīcijas uzraudzības perioda ievaros atbalsta pasākumā paredzēto mērķu sasniegšanai. Šīs saistības izpildes nozīme ir precīzi definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr.1303/2013 (2013.gada 17.decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr.1083/2006 (turpmāk – regula Nr.1303/2013) 71.panta 1.punkta tvērumā, kas nosaka projekta darbības ilgumu un tā neievērošanas sekas.

Regulas Nr.1303/2013 71.panta 1.punkts paredz, ka darbība, kas ietver investīcijas infrastruktūrā vai investīcijas ražošanā, atmaksā no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem saņemto atbalstu, ja *piecos gados no galīgā maksājuma* atbalsta saņēmējam vai — attiecīgā gadījumā — laikposmā, kas paredzēts valsts atbalsta noteikumos, notiek *jebkas no turpmāk minētā*: a) ražošanas darbības izbeigšana vai pārcelšana uz citu vietu ārpus programmas teritorijas; b) tādas izmaiņas infrastruktūras daļas īpašnieku sastāvā, kas sniedz uzņēmumam vai publiskai struktūrai nepamatotas priekšrocības, vai c) *būtiskas izmaiņas, kas ietekmē darbības veidu, mērķus vai īstenošanas nosacījumus, tādējādi traucējot tās sākotnējo mērķu sasniegšanu*.

Apgabaltiesas vērtējumā regulas Nr.1303/2013 71.panta saturs principu līmenī nosaka noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.sadaļas (projekta uzraudzības periodā konstatētie pārkāpumi) saturiskās robežas.

Regulas Nr.1303/2013 71.panta 1.punkts nav veidots kā noslēdzošs un precīzi definēts pārkāpuma sastāvs. Kopumā šī tiesību norma paredz, ka šajā sadaļā ietilpst ne tikai situācijas, kad ir apturēta atbalsta saņēmēja produktīvā darbība (noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.punktā tieši pieminētā situācija), bet *jebkas*, kas objektīvi ir atzīstams par būtiskām izmaiņām, kas ietekmē darbības veidus, mērķus vai īstenošanas nosacījumus, tādējādi traucējot tās sākotnējo mērķu sasniegšanu.

Līdz ar to apgabaltiesa secina, ka, ņemot vērā regulas Nr.1303/2013 71.panta 1.punktā definēto atbildības apjomu un mērķus, noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.1.punkta pārkāpuma grupā ietilpst *jebkādas būtiskas izmaiņas*, kas ietekmē mērķus vai *īstenošanas nosacījumus*.

[12] Salīdzinoši vērtējot noteikumu Nr.598 6.pielikuma 6.1.punktu un 7.punktu, var secināt, ka noteikumu Nr.598 6.pielikuma 7.punktā ir paredzēta sankciju piemērošana situācijām, kad pārkāpums objektīvi nav būtiski

ietekmējis uzņēmuma darbības veidus, mērķus un īstenošanas nosacījumus, traucējot tās sākotnējo mērķu sasniegšanu.

Iepriekš minētais kopumā ļauj secināt, ka vērtējums par to, vai ir jāpiemēro noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.1.punkts vai 7.punkts, ir saistāms ar secinājumiem par to, vai pārkāpums rada būtiskas izmaiņas, kas ietekmē mērķus vai īstenošanas nosacījumus.

Savukārt atvērtā juridiskā jēdziena „būtiskas izmaiņas" saturu ir jāvērtē saistībā ar konkrētās lietas faktiskajiem apstākļiem.

Lietas faktiskie apstākļi un to vērtējums

[13] Apgabaltiesa hronoloģiskā kārtībā apskatīs notikumus un novērtēs pierādījumus saistībā ar strīdīgajiem faktiskajiem apstākļiem un to nozīmi.

[14] Pieteicējs projektā paredzēja iegādāties pamatlīdzekļus: 1) barības dalītājs (27 225 *euro*); 2) divas robotizētas slaukšanas iekārtas (290 400 *euro*) (sal. *projekta B.10 punkts*). Dienesta 2020.gada 15.oktobra apstiprināšanas lēmuma 1.pielikumā ir norādīti atbalsta saņemšanas nosacījumi. Saskaņā ar lēmuma 1.pielikuma 3.punktu atbalsta saņēmēja pienākums ir informēt dienestu par jebkuriem apstākļiem, kas varētu mainīt projekta īstenošanas atbilstību pasākuma nosacījumiem, vai par jebkādiem citiem būtiskiem notikumiem un apstākļiem, kas negatīvi ietekmē un apdraud projekta izpildi. Savukārt 12.punkts paredz, ka pēc projekta īstenošanas piecu dienu laikā atbalsta saņēmējam ir jāiesniedz dienestā maksājuma pieprasījums saskaņā ar noteikumu Nr.598 2.punktu un projekta īstenošanu apliecinošos dokumentus saskaņā ar šī lēmuma 5.pielikumu.

Jānorāda, ka jēdziens „projekta īstenošana" ir jāsaprot noteikumu Nr.598 44.punkta izpratnē. Noteikumu Nr.598 44.punkts paredz, ka pēc projekta vai tās daļas īstenošanas atbalsta saņēmējs dienestā saskaņā ar šo noteikumu 2.pielikumu un, pamatojoties uz izdevumus apliecinošajiem dokumentiem, iesniedz maksājuma pieprasījumu par tā faktiskajām attiecināmajām izmaksām, kas ir ietvertas dienesta apstiprinātajā izmaksu tāmē. Līdz ar to īstenošanas posms ietver darbības, kas ir jāveic līdz maksājumu saņemšanai. Secīgi ar šo jēdzienu saprot nevis projektā paredzēto mērķu sasniegšanu, kas notiek uzraudzības perioda ietvaros, bet aktivitātes, kas ir jāizpilda līdz atbalsta maksājuma saņemšanai.

Pieteicēja gadījumā darbības, kas ir par pamatu maksājuma saņemšanai, ir iekārtu iegāde un uzstādīšana. Savukārt uzraudzības periods šī projekta ietvaros ir laika posms no 2022.gada 1.janvāra līdz 2026.gada 31.decembrim.

[15] Pieteicējs 2021.gada 16.jūnijā iesniedza maksājuma pieprasījumu par īstenoto projektu (*lietas 1.sējuma 97.lapa*). Iesniegums ir dienesta izstrādātas formas dokuments, kuram pievieno dokumentus, kas ir noteikti apstiprināšanas lēmuma 5.pielikumā. Iesniegtie dokumenti saturiski apliecina iekārtu iegādes darījuma esību un izpildi, tostarp līgumu noslēgšanu, maksājumu izpildi un iekārtu piegādi pieteicējam. Maksājuma pieprasījumam ir pievienota standartizēta deklarācija, kurā atbalsta pretendents apstiprina, ka apstiprināmās izmaksas atbilst projekta iesniegumam, izmaksas ir veiktas, apmaksu apliecinošie dokumenti ir pieejami, izmaksas ir izpildītas attiecīgajā izmaksu periodā, iekārtas ir iekļautas pamatlīdzekļos. Šīs deklarācijas 5.1.11.apakšpukts paredz, ka pieteicējs apstiprina, ka ir *īstenotas visas projektā plānotās darbības*.

Tiesas sēdē 2026.gada 13.jūnijā dienesta pārstāvji norādīja, ka šī projekta ietvaros bija ne tikai jāiegādājas iekārtas, bet arī tās jāuzstāda. Dienesta pārstāvji īpaši uzsvēra to, ka iekārtu iepirkuma dokumentācijā ir paredzēts, ka pirkuma summā ietilpst arī iekārtu uzstādīšana. Dienesta ieskatā pieteicējs iekārtas bija iegādājies, bet nebija uzstādījis 2021.gada jūlija mēnesī, radot vienīgi priekštatu par iekārtu uzstādīšanu. Līdz ar to dienests uzskata, ka jau sākotnēji nebija izpildīti īstenošanas nosacījumi. Šo apsvērumu dēļ dienests apelācijas instancē norādīja, ka ir pārkāpts noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 5.1.punkts.

Savukārt pieteicējs visā procesa gaitā iestādē un tiesā norāda, ka iekārtas 2021.gada 8.jūlijā bija uzstādītas un bija darba kārtībā, proti, īstenošanas nosacījumi bija izpildīti pirms maksājumu pieprasīšanas.

[16] Pārbaudot lietā esošo pierādījumu kopumu, apgabaltiesa secina, ka iekārtas bija uzstādītas un darboties spējīgas maksājumu pieprasīšanas brīdī. Iepriekš minētais apgabaltiesas secinājums ir pamatots ar lietā esošu pierādījumu kopumu un turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[16.1] Dienests 2021.gada 8.jūlijā veica pārbaudi projekta īstenošanas laikā, par kuru sastādīja pārbaudes ziņojumu Nr.-21-K2-1371 (*lietas 1.sējuma 43.-46.lapa*). Aktu sastādīja dienesta darbinieki, atzīmējot, ka iegādātie pamatlīdzekļi ir *uzstādīti* atbilstoši projekta aprakstam un *iesniegumā plānotās darbības ir veiktas* (pārbaudes akta 2.2., 2.3., 8.punkts). Aktā nav norādes par darbiem, kuri vēl būtu jāveic, lai projektu varētu atzīt par īstenotu. Apsekošanas laikā arī ir veikta objekta fotofiksācija. Tādējādi dienesta darbinieki paši apskatīja objektu un atzina šos faktus par patiesiem. Atbilstoši šim aktam dienests arī veica maksājumu un noslēdza īstenošanas periodu.

Vienlaicīgi apgabaltiesa norāda, ka pieteicēja paskaidrojumi tiesas sēdē apliecina, ka bija nepieciešami vēl kūts telpu labiekārtošanas darbi un citi papildus darbi, lai iekārtas varētu pilnvērtīgi funkcionēt. Dienests paskaidrojumos un arī apskates aktos juridiskā aspektā nenošķir to, vai tiek runāts par telpu labiekārtošanu un dažādiem papildus darbiem vai par iekārtas uzstādīšanas darbiem, taču šī strīda ietvaros tam ir jāpiešķir nozīme.

Projektā nebija paredzēti dažādi telpu labiekārtošanas darbi, līdz ar to situācijā, kad iekārtas ir uzstādītas, dienests 2021.gada 8.jūlijā pamatoti atzina, ka īstenošanas aktivitātes tādā apmērā, kāds ir ietverts maksājuma pieprasījumā, ir izpildītas. Papildus darbu nepieciešamība neliedza dienestam apmaksāt jau izpildītos darbus. Iepriekš minētais arī izskaidro to, kādēļ pats dienests apsekošanas brīdī atzina, ka iekārtas ir uzstādītas un īstenošanas nosacījumi ir izpildīti. Dienests maksāja tikai par jau izdarītiem darbiem.

Pieteicējs arī norādīja, ka pašu iekārtu uzstādīšana ir salīdzinoši vienkārši izpildāma, kas arī tika izdarīts jau 2021.gada jūlijā.

[16.2] Atbildētājas pārstāvji norāda, ka pieteicējs tikai radīja priekštatu, ka iekārtas ir uzstādītas. Apgalvojuma pamatošanai atbildētāja pārstāvji tiesas sēdē lūdza pievienot lietas materiāliem video ierakstu, kuru 2021.gada 16.jūlijā nosūtīja pieteicējs (*lietas 2.sējuma 32.lapa*). Tāpat lietas materiāliem tika pievienota dienesta darbinieka sarakste saistībā ar video ieraksta saņemšanu un arī ar 2021.gada 14.jūliju datēta fotogrāfija (*lietas 2.sējuma 40.lapa*). Tiesas sēdē, kopīgi aplūkojot video ierakstu, tika konstatēts, ka videoierakstā var redzēt uzstādītas robotizētās slaukšanas iekārtas norobežojošās konstrukcijas (vārtus un steliņģi) un govi, kas atrodas iekārtas steliņģī. Govs ēd no spaiņa. No video ieraksta var redzēt, ka slaukšanas iekārta manipulators pārvietojas, bet nepieslēdzas govs slaukšanai. Dienesta pārstāvji tiesas sēdē norādīja, ka iekārta tiek kustināta ar rokām, lai radītu iespaidu, ka tā darbojas.

Apgabaltiesas vērtējumā video ieraksts kopumā nesatur ziņas, kas ļautu atzīt, ka iekārta nav uzstādīta vai nedarbojas. Videoieraksts apstiprina pretējo, proti, to, ka iekārta ir uzstādīta un darbojas. Noskatoties video, apgabaltiesa secina, ka manipulators kustas ļoti vienmērīgi, nav redzams, ka kāda persona to stumdītu. Tāpat labi var dzirdēt arī mehānisma darbībai raksturīgu motora troksni, kas pārliecinoši ļauj konstatēt, ka iekārta darbojas pati, nevis tiek kustināta. Apgabaltiesa arī nesaskata nekādu nepieciešamību pieteicējam šādā veidā manipulēt ar iekārtas darbību. Nav strīda, ka iekārtas ir nopirktas, ka tās ir darboties spējīgas, tās ir arī salīdzinoši viegli uzstādāmas. Līdz ar to pieteicējam nav nekādu šķēršļu iekārtas faktiski uzstādīt un nodemonstrēt to darbību, kas arī redzams videoierakstā. Tādējādi secināms, ka dienesta izteiktie pieņēmumi nav apstiprināti ar pierādījumiem.

Dienesta arguments, ka video ierakstā var redzēt, ka govs ēd no spaiņa, kas savukārt norāda, ka robotizētā slaukšanas iekārta pilnvērtīgi nedarbojas, apgabaltiesas vērtējumā nav pietiekami pamatots.

Apgabaltiesa atzīst par ticamu pieteicēja tiesas sēdē paskaidroto, ka govs nav pieradusi pie šādas robotizētās slaukšanas iekārtas. Līdz ar to govs ienākšana steliņģī un uzmanības novēršana no slaukšanas iekārtas tika panākta, ievietojot govij paredzēto ēdienu (gardumus) spainī. Ticams ir arī pieteicēja norādītais, ka govs kopš dzimšanas ir pieradusi „gardumus” ēst tieši no spaiņa.

Jānorāda, ka saistībā ar spēkbarības torņa uzstādīšanu 2021.gada jūlijā dienests lietā iesniedza ar 2021.gada 14.jūliju datētu fotogrāfiju, kurā redzams, ka barības tornis ir uzstādīts pie ēkas ārsienas un savienots ar telpām. No šīs fotogrāfijas nav izdarāms secinājums, ka iekārta nav uzstādīta. Nav arī pierādījumu, kas ļautu secināt, ka iekārta nav darbotiesspējīga.

[16.3] Vienlaikus pilnvērtīgai iekārtas izmantošanai saimnieciskajā darbībā bija nepieciešams vēl papildus pielāgot telpas (piemēram, papildus izejas vārtu izbūve, kas nodrošina dzīvnieku vienvirziena plūsmu telpas iekšienē). Tāpat objektīvi bija nepieciešams laiks, lai govis (ganāmpulks, aptuveni 140 govis) pieradinātu pie robotizētās iekārtas un paredzētās dzīvnieku plūsmas telpā. Saskaņā ar pieteicēja norādīto tas ir laikietilpīgs process, jo dzīvnieki visas iekārtas un trokšņus uztver piesardzīgi. Nav strīda, ka šīs darbības nebija izdarītas līdz pat 2024.gada septembrim.

[16.4] Apgabaltiesa neizslēdz iespējamību, ka pieteicējs, uzstādot iekārtas īstenošanas periodā, apzinājās, ka neuzsāks to tūlītēju izmantošanu, jo bija paredzējis iekārtas izmantot jaunajā kūtī, kuru bija paredzēts celt blakus esošajai kūtij. Šis projekts jau bija realizācijas stadijā. Līdz ar to var piekrist dienesta argumentāciju tiktāl, ka pieteicējam, visticamāk, nebija nodoma uzsākt iekārtu izmantošanu saimnieciskajā darbībā vecajā kūtī jau 2021.gadā. Tas tomēr nemaina konstatētos faktus, kurus faktiski ir atzinis arī dienests, ka iekārtas bija uzstādītas, proti, īstenošanas nosacījumi īstenošanas perioda ietvaros bija objektīvi izpildīti. Īstenošanas periodā iztrūka nevis iekārtu uzstādīšana, bet to izmantošanai nepieciešamā telpu pilnveide un turpmāka izmantošana ikdienas darbā. Šīs darbības ir izpildāmas tieši uzraudzības perioda ietvaros.

[17] Dienests 2023.gada 29.novembrī apsekoja pieteicēja saimniecību. Atbilstoši kontroles ziņojumā Nr.23-K4-0770 norādītajam pārbaudē konstatēts, ka: 1) slaukšanas iekārtas netiek izmantotas (iekārtu skārienjūtīgie ekrāni – vadības pultis ir ar biezu putekļu, netīrumu un mēslu traipu slāni; tesmeņa tīrīšanas un slaukšanas stobriņi ir ar zirnekļu tīkliem); 2) vizuālais novērtējums un uz iekārtu ekrāna uzrādītie dati liecina, ka tās no 2021.gada nav izmantotas; 3) ir demontēts granulētās spēkbarības tornis un barības padeves mehānisms; 4) nav uzrādīts bufertanks piena uzkrāšanai; 5) netiek izmantotas govju kakla siksnas (vairums nav izpakotas) un ganāmpulka vadības sistēma.

Pieteicējs par pārbaudē konstatēto sniedzis mutisku paziņojumu, ka slaukšanas iekārtas atslēgtas sala dēļ aptuveni pirms nedēļas; granulētās spēkbarības tornis demontēts, lai to nenogāztu vējš; datus par iekārtu veikto darbu nav iespējams uzrādīt, jo iekārtas nedarbojas, to var izdarīt ar piegādātāju palīdzību, kas apkalpo iekārtas.

Apgabaltiesa konstatē, ka kontroles ziņojumā Nr.23-K4-0770 norādītie fakti apstiprina to, ka kopš iekārtu uzstādīšanas 2021.gada jūlijā tās nav izmantotas saimnieciskajā darbībā, demontēts granulētās spēkbarības tornis un barības padeves mehānisms. Jānorāda, lietā nepastāv strīds, ka iegādātās iekārtas netika izmantotas laika posmā līdz 2024.gada oktobrim.

Attiecībā uz pieteicēja 2023.gada 29.novembra paskaidrojumiem par to, ka spēkbarības tornis demontēts, lai to nenogāztu vējš un slaukšanas iekārtas atslēgtas, lai neciestu sala dēļ, tie atzīstami kā nepatiesi. Tikai daļēji var piekrist tam, ka spēkbarības tornis tika demontēts, lai to neapgāž vējš. Galvenais iemesls demontāžai ir bijis tas, ka spēkbarības tornis sākotnēji netika pienācīgi nostiprināts un secīgi vēlāk arī izmantots saimnieciskajā darbībā. Līdz ar to tikai saprātīgi, ka iekārtu drošības apsvērumu dēļ demontēja. Līdzīgi arī robotizētās slaukšanas iekārtas atslēgšanas galvenais iemesls ir tas, ka to faktiski neizmantoja saimnieciskajā darbībā. Nenoliedzami, ka šādā situācijā nav ekonomiski pamatoti iekārtu turēt pieslēgtu un uzturēt ikdienas darba kārtībā neapkurinātās telpās.

2024.gada 28.jūnijā pieteicējam tika lūgts sniegt informāciju: 1) kādas darbības ir vai tiks veiktas, lai nodrošinātu iekārtu darbību; 2) iekārtu izmantošanas statistisko informāciju par 2021., 2022., 2023. un 2024.gadu – izslaukumu (pa dienām, laikiem un slaucamajām govīm), to apkopes datus; 3) skaidrojumu, kur atrodas bufertanks piena uzkrāšanai un kā tiek nodrošināts piena slaukšanas process.

Atbildot uz šo dienesta vēstuli, pieteicējs norādīja, ka govju kakla siksnu un ganāmpulka vadības menedžmenta sistēma strādā pilnā apmērā; slaukšanas iekārtu darbība tiks pilnveidota līdz 2024.gada 15.septembrim.

Apgabaltiesa atzīst, ka arī šī informācija ir vismaz nepilnīga, jo faktiski iekārtas šajā laika posmā netika izmantotas.

Dienests 2024.gada 18.septembrī veica atkārtotu pārbaudi. Par pārbaudi sastādīts kontroles ziņojums Nr.24-K4-0333, kurā secināts, ka projekta ietvaros iegādātie pamatlīdzekļi nav tikuši un netiek izmantoti projektā paredzētajam mērķim. Kontroles ziņojumā konstatēti būvniecības darbi, kas saistāmi ar iekārtu pilnvērtīgu uzstādīšanu.

Savukārt pieteicēja tiesā iesniegtie pierādījumi (*lietas 1.sējuma 141.-149.lapa, 2.sējuma 26.lapa*) apliecina, ka iekārtu izmantošana ir faktiski uzsākta 2024.gada oktobrī. Pieteicējs arī nenoliedz šo faktu. Vēlāka laika perioda (2025., 2026.gada) ietvaros iekārtas ir izmantotas pieteicēja saimnieciskajā darbībā. Dienests arī nav apstrīdējis faktu, ka 2024.gada oktobrī ir uzsākta iekārtu izmantošana. Līdz ar to apgabaltiesa detalizēti neatreferē iepriekš minēto pierādījumu saturu, jo par iekārtu turpmāko izmantošanu lietā nav strīda.

Dienests uzskata, ka šiem pierādījumiem nav nozīmes, jo tie apliecina iekārtu izmantošanu jau pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas.

[18] Apkopjoši apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs bija uzstādījis iekārtu projekta īstenošanas perioda ietvaros, taču uzraudzības perioda laikā pieteicējs faktiski mainīja īstenošanas nosacījumus. Pieteicējs uzstādītās iekārtas daļēji demontēja un tās neizmantoja saimnieciskajā darbībā līdz 2024.gada oktobrim. Noslēdzošie darbi iekārtu pilnvērtīgai izmantošanai tika veikti vēl 2024.gada septembrī, ko apstiprina dienesta 2024.gada 18.septembra kontroles ziņojums.

Apgabaltiesas vērtējumā šādu apstākļu kopums ir atzīstams par būtiskām izmaiņām, kas ietekmē īstenošanas nosacījumus. Iekārtu daļēja demontāža un faktiska neizmantošana ietekmē īstenošanas nosacījumu, jo īstenošanas nosacījums ir tas, ka iekārtas ir ne tikai iegādātas, bet arī uzstādītas tādējādi, lai tās var izmantot saimnieciskajā darbībā uzraudzības perioda ietvaros. Ja notiek iekārtu demontāža uzraudzības perioda ietvaros, turklāt iekārtas netiek izmantotas, tad tā ir jāvērtē kā būtiska atkāpe no īstenošanas nosacījumiem, kas pieļauta uzraudzības perioda ietvaros.

Nevar noliegt, ka ir pieļaujams zināms adaptācijas periods, kas nepieciešams, lai govis pieradinātu pie iekārtām, pielāgotu telpas sistēmas darbībai un uzsāktu praktisku sistēmas izmantošanu ikdienas darbā. Taču konkrētajā gadījumā iekārtas nav izmantotas citu apsvērumu dēļ. Pieteicējs tiesvedības procesā pēc būtības apstiprināja, ka iemesls ir nevis tas, ka bija jāpilnveido atsevišķi iekārtas izmantošanas aspekti, bet gan pieteicēja nolūks uzbūvēt jaunu kūti, kurā arī tiktu uzstādītas jaunās iekārtas.

[19] Dienests paskaidrojumos tiesai norāda, ka nebūtu apstiprinājis projektu, ja tam būtu bijis zināms, ka tajā iegādāto pamatlīdzekļu atbilstība pareizas finanšu vadības principiem radīsies tikai nākotnē, proti, korelācijā ar citu projektu.

Apgabaltiesas vērtējumā šis arguments nav pamatots.

Iekārtas varēja izmantot arī vecajā kūtī, taču šo iespēju pieteicējs nerealizēja, kas noveda pie pārkāpuma. Taču iekārtas jebkurā gadījumā bija paredzēts izmantot pieteicēja saimnieciskajā darbībā, lai sasniegtu projekta mērķus.

Var saprast pieteicēja nodomu, ka situācijā, ja vienlaicīgi ir paredzēts blakus būvēt jaunu kūti, tad vecās kūts modernizācija ar jaunām iekārtām nav ekonomiski pamatota. Taču pieteicējam bija jāņem vērā, ka situācijā, ja veidojas nobīde laikā starp projektiem, pieteicēja lēmumu par vecās kūts pārbūves atlikšanu un iekārtu „taupīšanu" bija jāsaskaņo ar dienestu saskaņā ar apstiprināšanas lēmuma 1.pielikuma 3.punktu. Jānorāda, ka tieši informācijas savlaicīga nesniegšana par plānotajām projekta izmaiņām un arī izvairīšanās no precīzas informācijas sniegšanas pēc pārbaudes 2023.gada 29.novembrī būtiski ietekmē pārkāpuma kvalifikāciju. Tieši šie papildus apstākļi arī nosaka to, ka pārkāpums ir jākvalificē noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.1.punktā norādīto pārkāpumu grupā, proti, šādos apstākļos to nevar kvalificēt kā tabulas 7.punkta pārkāpumu grupā ietilpstošu.

[20] Apgabaltiesa nepiekrīt dienesta apelācijas instancē paustajam viedoklim, ka papildus pārkāpums ir jākvalificē arī kā noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 5.1.punktā paredzētais pārkāpums, jo tas skar īstenošanas nosacījumus.

Noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.sadaļas nosaukums ir „projekta uzraudzības periodā konstatētie pārkāpumi". Savukārt 5.sadaļas nosaukums ir „īstenošanas periodā konstatētie pārkāpumi". Dienests pārkāpumu konstatēja uzraudzības periodā, līdz ar to arī pārkāpums ir jākvalificē 6.pielikuma tabulas 6.sadaļas ietvaros. Īstenošanas periodā dienests nekonstatēja pārkāpumus, un tas nav saistāms ar dienesta pieļautām kļūdām īstenošanas perioda pārbaudes procesā. Personas *nodoms* par tālāko rīcību uzraudzības periodā pats par sevi neveido pārkāpuma sastāvu, ja tas netiek realizēts. Par nodomu nevar nesodīt, ja neseko darbība. Līdz ar to arī pārkāpumu objektīvi ir izdarīts tieši uzraudzības periodā. Personas nodoms raksturo pārkāpuma subjektīvo pusi. Konkrētajā situācijā pārkāpums ir izdarīts saskaņā ar paša pieteicēja gribu (apsvērumi par to, ka iekārtas netiks izmantotas līdz jaunās kūts celtniecībai). Pieteicēja nodoms un tā īstenošana uzraudzības periodā veido pārkāpuma sastāvu saskaņā ar noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.sadaļu. Tāpat jāņem vērā, ka šajā nodaļā ietilpst pārkāpumi, kas paredz sodu, ja uzraudzības periodā tiek konstatēts, ka ir notikušas izmaiņas, kas būtiski ietekmē īstenošanas nosacījumus, kuriem bija jābūt izpildītiem jau īstenošanas periodā. Līdz ar to konkrētais pārkāpums, kuru konstatēja uzraudzības periodā, tiek pilnvērtīgi aptverts ar noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.punktu.

Apgabaltiesa arī norāda, ka informācijas savlaicīga nesniegšana par projekta izmaiņām konkrētajos apstākļos nav kvalificējama kā pieteicēja krāpnieciska darbība. Pieteicēja projekts par blakus esošas jaunas kūts būvniecību īstenošanu bija uzsākts, tostarp piesakoties uz atbalsta piešķiršanu dienesta projektu konkursā, un dienests par šāda nodoma esību bija informēts. Turklāt 2023.gada sākumā dienests bija akceptējis šī projekta atbalstu, kas savukārt ļāva plānot, ka arī šis saimniecības attīstības projekts tiks realizēts un robotizētās slaukšanas iekārtas varēs izmantot jaunajā kūtī. No saimnieciski ekonomiskā viedokļa ir loģiski, ka jaunās iekārtas uzreiz uzstāda un sāk izmantot jaunajā būvē, jo tas būtiski ietaupa resursus (iekārtu uzstādīšanas izmaksas, govju pieradināšana pie katras vietas un iekārtas). Līdz ar to pieteicēja lēmums par iekārtu izmantošanas atlikšanu nav saistāms ar atbalsta līdzekļu izkrāpšanu vai nepamatotu priekšrocību gūšanu, bet ar vēlmi abus šos projektus savstarpēji savienot vienotā ražošanas procesā.

Papildus jānorāda, ka katrs no projektiem var tikt realizēts atsevišķi, taču pieteicējs ekonomisku apsvērumu dēļ pamatoti uz šiem procesiem skatījās vienotas saimniecības ietvaros. Pati par sevi šāda pieeja nav krāpnieciska. Tomēr nenoliedzami, ka ir izdarīts pārkāpums, par ko arī ir jāpiemēro atbilstošas sankcijas.

[21] Apgabaltiesa arī papildus norāda, ka pieteicējs ar lēmumu nav sodīts par krāpnieciskām darbībām. Tādēļ šāda pamatojuma izvirzīšana apelācijas instances tiesā nav pieļaujama saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 150.panta otro daļu. Pārkāpuma pārkvalificēšanu un jaunu sodoša rakstura sankciju piemērošanu nevar izdarīt arī tiesa. Tiesa var vienīgi pārbaudīt iestādes lēmuma pamatotību un soda samērīgumu.

Apgabaltiesa aplūkoja dienesta argumentus par citu pārkāpuma esību vienīgi tādā aspektā, lai izvērtētu pārkāpuma kvalifikāciju saskaņā ar noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.punktu un sankcijas samērīgumu. Apgabaltiesa secina, ka pārkāpums pamatoti ir kvalificēts kā noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.punktā minētais pārkāpums.

Soda samērīgums

[22] Noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.1.punkts paredz vairākus sankciju veidus, tostarp pilnīgu atbalsta līdzekļu atprasīšanu vai proporcionālu korekciju pret aktīvas darbības periodu vai uzraudzības perioda pagarināšanu. Sankcijas izvēli regulē noteikumu Nr.598 6.pielikumu 7.punkts, kas paredz, ka, piemērojot finanšu korekciju, vērtē ar atbalsta saņemšanas nosacījumiem saistītās neatbilstības *smagumu, apjomu, ilgumu un atkārtošanos*.

Noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.1.punkts pats par sevi jau paredz, ka atkāpēm jābūt *būtiskām*. Līdz ar to šī pazīme raksturo nevis soda izvēli, bet to, ka pārkāpums principā ir jākvalificē saistībā ar šo tiesību normu.

Tas, ka pieteicējs faktiski neizmanto iegādātās iekārtas, turklāt ir demontējis barības torni un atslēdzis robotizēto slaukšanas iekārtu, pats par sevi vēl nenorāda, ka ir jāpiemēro 100 % finanšu korekcija. Soda sankcijas izvēle ir jāpamato ar noteikumu Nr.598 6.pielikumu 7.punkta kritērijiem, taču lēmumā šāds pamatojums nav ietverts.

[23] Saistībā ar noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.1.punktā paredzēto sankciju piemērošanu apgabaltiesa atkārtoti vērš uzmanību uz regulas Nr.1303/2013 71.panta 1.punkta saturu. Šī tiesību norma paredz, ka visos šajā normā minētajos gadījumos dalībvalsts atgūst summas *proporcionāli laikposmam*, par kuru nav izpildītas prasības. Līdz ar to proporcionālās finanšu sankcijas piemērošana ir pamata pieeja sankciju piemērošanai par šāda veida pārkāpumiem.

Iepriekš minētais tomēr nav saprotams tādējādi, ka nav atļauts dalībvalstij noteikt finanšu sankciju 100 % apmērā. Šāds sankcijas apmērs būtu atbilstošs, piemēram, situācijā, kad prasību neizpildes sekas ir investīciju pilnīga zaudēšana (mērķi nav sasniegti pat nelielā apjomā).

[24] Atbilstoši noteikumu Nr.598 6.pielikuma 7.punktam ir jāvērtē pārkāpuma ilgums un apjoms saistībā ar to, kā pārkāpums traucē sākotnējo mērķu un īstenošanas nosacījumu sasniegšanu.

Konkrētajā gadījumā pārkāpuma ilgums ir saistāms ar uzraudzības pierodu no 2022.gada 1.janvāra līdz 2024.gada 1.oktobrim. Pārkāpums ir ilgstošs, kas norāda uz proporcionālās korekcijas piemērošanas nepieciešamību.

Atskaites kritērijs, lai atzīstu pārkāpumu par ilgstošu, ir 6 mēnešu laika posms. Ja pārkāpums būtu 6 mēnešu robežās, tad būtu loģiski piemērot sankciju, kas paredz pagarināt uzraudzības periodu par 6 mēnešiem, jo tieši šādam pārkāpumam arī ir paredzēts pagarināts uzraudzības periods. Taču konkrētajā gadījumā pārkāpums ir ilgāks, tādēļ uzraudzības perioda pagarināšana nav piemērojama. Vienlaicīgi jāņem vērā, ka 2024.gada oktobrī iekārtas ir uzstādītas un arī tiek izmantotas pieteicēja saimnieciskajā darbībā. Līdz ar to ir pietiekami ilgstošs arī laika periods, kurā iekārtas ir uzstādītas un tiek izmantotas. Pārkāpuma ilgums jau pēc būtības ir atslēgas vārds tam, ka ir jāpiemēro proporcionālā finanšu korekcija, proti, ir jāpiemēro korekcija proporcionāli laika posmam, kurā pārkāpums ir pieļauts. Šajā ziņā nav pamata atkāpties no proporcionālās korekcijas piemērošanas.

[25] Attiecībā uz noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.1.punkta pārkāpuma apjomu ir jāvērtē tas, kādā veidā pārkāpums ietekmē pieteicēja produktīvo darbību (pilnīga, daļēja vai ierobežota ietekme uz produktīvo darbību vai mērķu sasniegšanu).

Konkrētajā gadījumā pieteicējs savu produktīvo darbību nav pārtraucis. Jauno iekārtu novēlota ekspluatācijas uzsākšana tiešā veidā arī nav ietekmējusi projekta mērķu sasniegšanu, jo govju slaukšana tika pilnvērtīgi nodrošināta ar iepriekš uzstādītajām iekārtām, proti, nav tiešas ietekmes uz apgrozījumu.

Jānorāda, ka mērķu (apgrozījuma pieaugums) sasniegšanu būtiski ietekmēja citi apstākļi, kam nav saistības ar robotizēto slaukšanas iekārtu izmantošanu. Apgrozījuma kritumu 2024.gadā pamatā ietekmēja govju skaita samazināšanās, kas saistāma ar sauso laiku un barības nepietiekamību. Pieteicējs par šiem apstākļiem ir informējis dienestu, norādot, ka 2023.gadā sausuma dēļ samazinājās lopbarības bāze, kas secīgi ietekmēja kopējo dzīvnieku skaitu un apgrozījumu. Dienests ir atzinis, ka šie apstākļi ir pamatoti un jāņem vērā, vērtējot mērķu sasniegšanu.

Robotizētās slaukšanas iekārtas pienesums šī projekta ietvaros ir saistāms ar cilvēkresursa patēriņa samazināšanu, jo iekārta ļauj samazināt slaukšanas darbu ilgumu un apkalpojošā personāla noslodzi. Perspektīvā tas ļauj palielināt arī ganāmpulku, kas secīgi noved arī pie apgrozījuma pieauguma.

Iepriekš minētais norāda, ka, vērtējot ietekmes apjomu uz pieteicējas produktīvo darbību, ir jāsecina, ka pārkāpuma ietekme uz pieteicēja produktīvo darbību un mērķu sasniegšanu ir salīdzinoši neliela. Visticamāk šo apsvērumu dēļ dienests arī pietiekami ilgstoši gaidīja uz iekārtu ekspluatācijas uzsākšanu un arī mutiski pauda viedokli (saskaņā ar pieteicēja apgalvoto), ka sankcijas netiks piemērotas, ja iekārtu izmantošana tiks uzsākta

līdz 2024.gada 15.septembrim. Tikai noslēdzoši pēc 2024.gada 18.septembra apskates dienests jau kategoriski uzstāja uz to, ka jāpiemēro finanšu korekcija 100 % apmērā.

[26] Pārkāpuma smagumu ietekmē arī personas subjektīvā attieksme, proti, tas, ka pieteicējs nesniedza informāciju par plānotajām izmaiņām projekta realizācijā. Vienlaicīgi pieteicēja darbības motīvi nav saistāmi ar krāpnieciskām darbībām, bet ar saimnieciskiem apsvērumiem par divu projektu realizāciju vienas saimniecības ietvaros. Līdz ar to arī šajā aspektā nav saskatāms pamats piemērot finanšu korekciju 100% apmērā.

Ņemot vērā, ka dienests īpaši izceļ šo subjektīvo attieksmi, apgabaltiesa papildus izskaidro savu viedokli ar cita veida piemēru, kas raksturo to, kādēļ apgabaltiesa nesaskata nepieciešamību piemērot 100 % finanšu korekciju tikai šī iemesla dēļ.

Piemēram, ja viena atbalsta projekta ietvaros uzliek jaunu asfaltu, bet cita atbalsta projekta ietvaros pāris dienas vēlāk uzlauž jaunu asfaltu, lai ierīkotu ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu, tas var būt formāli atbilstoši katra atsevišķā projekta īstenošanas nosacījumiem un termiņiem. Taču situācijās, kad tiek plānoti divi projekti gandrīz vienlaicīgi, ir sagaidāms, ka tie tiek savstarpēji koordinēti. Ja šādās situācijās arī veidojas atkāpes, kas var novest pie sankciju piemērošanu, šīs darbības tomēr nav atzīstamas par tādām, kas vērstas uz nelikumīgu finansējuma saņemšanu. Līdz ar to šādās situācijās nav pamata piemērot pašus bargākos sodus arī tad, ja persona nav atklājusi šos savus apsvērumus par projektu savstarpējo saistību. Arī šādā gadījumā objektīvi jāvērtē visi pārkāpumu raksturojošie elementi.

[27] No dienesta paskaidrojumiem apelācijas instances tiesai par soda samērīgumu ir secināms, ka dienesta ieskatā finanšu korekcija ir obligāti jāpiemēro 100 % apmērā, jo pieteicējs neuzsāka iekārtu izmantošanu uzraudzības perioda sākumā. Proporcionālo korekciju dienesta ieskatā var piemērot tikai tad, ja iekārtu izmantošana ir uzsākta uzraudzības perioda ietvaros, taču vēlākā laika posmā to izmantošanu pārtrauc.

Apgabaltiesa nepiekrīt dienesta viedoklim, ka izšķirošu nozīmi ir jāpiešķir tam, vai īstenošanas nosacījumu un mērķu sasniegšanas kritēriji nav ievēroti uzraudzības perioda sākumā, vidū vai beigās. Tas neizriet arī ne no viena normatīvā akta.

Pārkāpuma objektīvo pusi ir jāvērtē saistībā ar to, kā tas ietekmē produktīvo darbību (projekta mērķu sasniegšanu) un investīciju izmantošanu nākotnē. Projekta stratēģiskais mērķis ir lauksaimniecības uzņēmuma darbības konkurētspējas paaugstināšana ilgtermiņā, kas pārsniedz uzraudzības periodu. Tādēļ būtiski ir novērtēt pārkāpuma ietekmi ilgtermiņā (arī pēc uzraudzības perioda noslēguma). Piemēram, ja investīciju ietvaros iegādātās iekārtas izmanto tikai pirmos divus gadus, bet pēc tam uzņēmums tiek likvidēts, tad investīcijas faktiski ir nelietderīgi ieguldītas par 100 %, jo tās nav nodrošinājušas uzņēmuma ekonomiskās spējas ilgtermiņā. Savukārt, ja ir tikai investīciju izmantošanas uzsākšanas kavējums, tad tam var būt salīdzinoši maza ietekme uz mērķu sasniegšanu uzraudzības periodā un arī ilgtermiņā. Līdz ar to ir jāvērtē tas, vai pārkāpumam ir neatgriezeniska ietekme uz investīciju turpmāko izmantošanu pieteicēja saimnieciskajā darbībā. Tikai tad, ja ir šādas sekas, ir pamats apsvērt finanšu korekcijas piemērošanu 100 % apmērā.

Konkrētajā gadījumā pieteicēja produktīvā darbība nebija apturēta, turklāt 2024.gada 18.septembra pārbaudes ziņojumā tika konstatēs, ka projektā iegādātās iekārtas ir uzstādīšanas stadijā. Ēkā, kurā atrodas iekārtas, tiek veikti cauruļu, kabeļu ievilkšanas darbi, betonēšanas darbi, uzstādīti šķirošanas vārti. Ēkas ārpusē veikta laukuma betonēšana barības torņa uzstādīšanai. Līdz ar to pārbaudes ziņojums kopumā apstiprina, ka pieteicējs ir papildus investējis vecās kūts labiekārtošanā, lai varētu pilnvērtīgi izmantot robotizētās slaukšanas iekārtas saimnieciskajā darbībā.

Var konstatēt, ka dienesta reakcija uz situāciju ir saistāma ar faktu, ka pieteicējs vēl joprojām 2024.gada 18.septembrī nebija noslēdzis visus darbus, kā bija solījis iepriekš sarakstē ar dienestu. Taču tieši šajā noslēguma fāzē pieteicējam bija nopietnas veselības problēmas (slimība no 2024.gada 27.jūnija līdz pat 2024.gada 31.oktobrim). Šie apstākļi izskaidro to, kādēļ pieteicējs vēl joprojām 2024.gada 18.septembrī nebija izpildījis savus solījumus dienestam, ka iekārtu darbība tiks uzsākta līdz 2024.gada 15.septembrim. Nenoliedzami, ka pieteicēja slimība neatbrīvo no atbildības par jau iepriekš pieļautajām kļūdām projekta realizācijas ietvaros.

Apgabaltiesas vērtējumā pieteicēja iepriekšējā pietiekami ilgstošā negodprātīgā rīcība, sniedzot informāciju, ka „viss ir kārtībā", bija par pamatu tam, ka dienests, kas pacietīgi bija gaidījis iekārtu izmantošanas uzsākšanu jau no 2023.gada decembra, pēc 2024.gada 18.septembra nolēma ne tikai vairāk negaidīt, bet arī piemērot maksimālās sankcijas. Tas netieši ir izlasāms arī no atbildētāja paskaidrojuma kopuma. Taču šie apstākļi, lai arī ir pietiekami, lai ir piemērotu sankciju par noteikumu Nr.598 6.pielikuma tabulas 6.1.punkta pārkāpumu, nenoved pie secinājuma, ka ir jāpiemēro tieši sankcija 100 % apmērā. Jau 2024.gada 18.septembrī dienests pēc būtības varēja konstatēt, ka telpu pielāgošanas un iekārtu uzstādīšanas darbi ir noslēguma stadijā. Turklāt apstrīdēšanas stadijā dienestam jau bija iesniegti pierādījumi par iekārtu izmantošanu pieteicēja saimnieciskajā darbībā. Šos apstākļus dienestam bija jāvērtē, nonākot pie secinājuma, ka ir jāpiemēro finanšu korekcija proporcionāli neatbilstības periodam.

[28] Apgabaltiesa arī papildus norāda, ka apstiprināšanas lēmuma 1.pielikuma 16.punkts paredz, ka atbalsta saņēmējs uzraudzības periodā – 3. (trešajā) uzraudzības gadā sasniedz apstiprinātā projekta noteiktos mērķus un sasniedz rādītājus saskaņā ar lēmuma 3.pielikumu. Šis punkts raksturo to, ka jebkuram projektam ir paredzēts zināms laika posms pirms rezultātu sasniegšanas. Turklāt rezultātu vērtēšana tiek saistīta tieši ar trešo uzraudzības gadu (konkrētajā gadījumā 2024.gads). Dienests nav apstrīdējis pieteicēja pierādījumus par to, ka iekārtu izmantošana slaukšanas procesā ir uzsākta 2024.gada oktobrī, līdz ar to kopumā, lai arī ar ievērojamu laika nobīdi, investīcijas ir integrētas pieteicēja saimnieciskajā darbībā un tās tiek izmantotas jau uzraudzības perioda ietvaros. Šāda situācija būtiski atšķiras no tām, kurās uzņēmēja produktīvā darbība tiek izbeigta (piemēram, likvidācija) vai investīcijas ir atsavinātas, kas arī faktiski nozīme, ka investīcijas turpmāk netiks izmantotas saimnieciskajā darbībā. Konkrētajā gadījumā investīcijai joprojām ir aktuāla un praktiska nozīme pieteicēja saimnieciskajā darbībā. Līdz ar to secināms, ka ir jāpiemēro proporcionālā finanšu korekcija.

[29] Apgabaltiesa papildus norāda, ka noteikumu Nr.598 6.pielikuma 6.sadaļas sistēmiskā interpretācija arī norāda, ka konkrētajā situācijā ir pamatoti piemērot proporcionālo finanšu korekciju.

Sodu sistēma ir balstīta uz vienotu un līdzsvarotu pieeju. Līdz ar to, salīdzinot vienas nodaļas ietvaros paredzētās sankcijas par līdzīgiem pārkāpumiem, var sistēmiski izdarīt secinājumus arī par atsevišķās normas saturisko interpretāciju.

Noteikumu Nr.598 6.pielikumu tabulas 6.2.punkts paredz sankciju, ja ir notikusi *investīcijas atsavināšana*. Arī šādā gadījumā ir paredzēta proporcionālās korekcijas piemērošana. Saskaņā ar šo tiesību normu izšķirošais faktors ir tas, cik ilgi uzņēmums ir izmantojis investīcijas saimnieciskajā darbībā pirms atsavināšanas. Ja pamatlīdzekļi atsavināti pirmo trīs gadu ietvaros, tad 100% korekcija, ja ceturtajā gadā, tad 40 % apmērā, ja piektajā, tad 20 % apmērā.

Salīdzinot investīciju atsavināšanu ar konkrēto situāciju, ir jāsecina, ka konkrētais pārkāpums ir mazāk būtisks, jo investīciju atsavināšana nozīmē, ka turpmāk tā netiks izmantota konkrētā uzņēmuma saimnieciskajā darbībā. Konkrētā pārkāpuma rezultātā investīciju izmantošana ir tikai aizkavēta, taču tā nav zaudējusi savu potenciālu ilgtermiņā. Līdz ar to jāsecina, ka gadījumā, ja pat investīciju atsavināšanā ir pieļaujama finanšu proporcionālā korekcija, tad vēl jo vairāk tā ir pieļaujama, ja investīciju ietvaros iegādāto iekārtu izmantošana ir tikai novilcināta, taču ir uzsākta trešajā uzraudzības gadā.

[30] Proporcionālā finanšu korekcija nozīmē to, ka proporcionāli ņem vērā periodus, kurā investīcijas netika izmantotas, un periodus, kurā investīcijas ir (vai tiks) izmantotas. Proporcionāli aprēķinot finanšu korekciju apgabaltiesa ņem vērā, ka iekārtu izmantošana nav notikusi laika periodā no 2022.gada janvāra līdz 2024.gada oktobrim, savukārt turpmākais periods ir atzīstams par tādu, kurā konstatētais pārkāpums ir novērsts. Līdz ar to finanšu korekcijai proporcionāli jāatbilst laika periodam, kurā pārkāpums tika pieļauts, kas tiek attiecināts pret kopējo uzraudzības periodu (60 mēneši).

Dienests lēmumā kļūdaini norāda, ka, tā kā visa perioda laikā līdz sākotnējā lēmuma pieņemšanas brīdim ir pieļauts pārkāpums, tad korekcija ir jāpiemēro 100 % apmērā. Šis izteikums ir pareizs tiktāl, ciktāl korekcija tiek piemērota attiecībā par visu periodu, kurā ir pieļauts pārkāpums. Taču dienestam nav pamata piemērot sankcijas par turpmāko periodu, jo jau lēmuma apstrīdēšanas stadijā varēja konstatēt, ka pārkāpums ir novērsts.

Teorētiski, ja vēlākā laika posmā (piemēram, 2026.gadā) dienests konstatētu jaunus pārkāpumus, tas būtu par pamatu lemt par sankcijas piemērošanu atkārtoti. Turklāt atkārtotība jau būtu papildus pazīme, kas varētu ietekmēt arī sankcijas apmēru.

Noslēdzošie secinājumi

[31] Administratīvā procesa likuma 253.panta sestā daļa noteic, ja nepieciešams, tiesa uzdod iestādei atceltā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu.

Tiesa, izvērtējot, kāds apdraudējums varētu rasties, ja personas par attiecīgu pārkāpumu netiktu sodītas, var nonākt pie secinājuma, ka sods ir nepieciešams (*Senāta 2011.gada 3.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-65/2011 14.punkts* un tajā minētā judikatūra). Izšķiršanās par to, vai sprieduma rezolutīvajā daļā lemjams vienīgi par iestādes lēmuma atcelšanu konkrētā daļā vai lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu iestādei izdot jaunu administratīvo aktu, ir atkarīga no lietas faktiskajiem apstākļiem, kuru pārbaude un novērtēšana ir tiesas, kura izskata lietu pēc būtības, kompetencē (*Senāta 2015.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-35/2015 11.punkts*).

Konkrētajā gadījumā ir jāņem vērā, ka regulas Nr.1303/2013 71.panta 1.punkts paredz, ka dalībvalsts atgūst summas, kas nepamatoti izmaksātas saistībā ar darbību *proporcionāli laikposmam, par kuru nav izpildītas prasības*. Tādējādi tiesību norma uzliek dalībvalstij pienākumu atmaksāt no Eiropas struktūrfondiem saņemtu atbalstu, bet šis pienākums ir noteikts tikai proporcionāli laikposmam, par kuru nav izpildītas prasības.

Iepriekš minētais norāda, ka tiesiskais regulējums nepieļauj tādu risinājumu, kurā dalībvalsts, konstatējot pārkāpumu, nepiemērotu proporcionālo finanšu korekciju. Līdz ar to dienestam ir uzdodams atkārtoti izdot administratīvo aktu, ņemot vērā šajā spriedumā norādīto, ka ir jāpiemēro proporcionālā finanšu korekcija proporcionāli laikposmam, par kuru nav izpildītas prasības.

[32] Apkopjot iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka dienesta lēmums ir atceļams un dienestam saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 253.panta sesto daļu ir jāizdod jauns administratīvais akts, ņemot vērā tiesas nolēmumā konstatētos juridiskos apsvērumus. Tāpat dienestam ir jānovērš lēmuma izpildes sekas, atmaksājot nepamatoti iekasētās summas.

Apgabaltiesa ir konstatējusi, ka konkrētajā situācijā ir jāpiemēro finanšu korekcija proporcionāli laikposmam, par kuru nav izpildītas prasības. Cita veida sankciju piemērošana nav atbilstoša pārkāpuma raksturam.

[33] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Pieteicējs ir samaksājis valsts nodevu 30 *euro* par pieteikuma iesniegšanu un 60 *euro* par apelācijas sūdzību. Līdz ar to no atbildētāja par labu pieteicējam ir piespriežama valsts nodeva 90 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, 253.panta otro, sesto daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt/Persona D/ pieteikumu par Lauku atbalsta dienesta direktora 2024.gada 29.novembra lēmuma Nr.10.5.1-15/24/4238-e atcelšanu;

atcelt Lauku atbalsta dienesta direktora 2024.gada 29.novembra lēmumu Nr.10.5.1-15/24/4238-e no tā pieņemšanas brīža;

uzdot Lauku atbalsta dienestam viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās izdot administratīvo aktu, ņemot vērā šajā spriedumā norādītos apsvērumus par to, ka ir jāpiemēro proporcionālā finanšu korekcija;

uzdot Lauku atbalsta dienestam viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas novērst uzsāktās izpildes sekas, ņemot vērā šajā spriedumā norādītos apsvērumus;

piespriest no Latvijas Republikas par labu /Persona D/ samaksāto valsts nodevu 90*euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis Tiesnese Tiesnese

V.Poķis L.Hāzenfuse A.Šteinberga